

Handwritten signature or mark in the top right corner.

سرشناسه: اسدعلیزاده، اکبر، ۱۳۴۳ - گردآورنده

عنوان و نام پدیدآورنده: سیره علمی و عملی امیرالمؤمنین علی بن ابی‌طالب (ع)
به کوشش اکبر اسدعلیزاده؛ [تألیف] جمعی از نویسندگان مجله میلغان؛
[به سفارش] معاونت تبلیغ و آموزش‌های کاربردی حوزه‌های علمیه.
مشخصات نشر: قم: ذکر، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری: ۲ ج.

ISBN: 978 - 600 - 6041 - 71 - 1 .

وضعیت فهرست نویسی: فنیاً

یادداشت: کتاب حاضر از مجله میلغان توسط آقای اکبر اسدعلیزاده گردآوری شده است.
یادداشت: کتابنامه

موضوع: علی بن ابی‌طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. -- مقاله‌ها و خطابه‌ها

موضوع: Ali ibn Abi-talib, Imam I, 600-661 -- Addresses, essays, lectures

موضوع: ماهنامه میلغان (مجله)

موضوع: مقاله‌های فارسی -- قرن ۱۴

Persian essays -- 20th century

شناسه افزوده: حوزه علمیه قم، مرکز مدیریت، معاونت تبلیغ و آموزش‌های کاربردی

رده بندی کنگره: ۱۳۹۵ س ۵ الف / ۷ / ۳۷ BP

رده بندی دیوبی: ۲۹۷ / ۹۵۱

شماره کتابشناسی ملی: ۴۲۸۲۰۷۰

جلد اول

سیره علمی و عملی

امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب علیه السلام

به کوشش: اکبر اسدعلیزاده

(عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی)

معاونت تبلیغ و آموزش های کاربردی حوزه های علمیه

جمع از نویسندگان مجله مبلغان

انتشارات ذکرئ

جلد اول

سیره علمی و عملی امیر المؤمنین علی بن ابی طالب (علیه السلام)

تألیف: جمعی از نویسندگان

به کوشش: اکبر اسدعلیزاده

ناشر: ذکرئ

نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۵

شمارگان: ۲۰۰۰ جلد

قیمت: ۴۰۰۰۰۰ ریال (دو جلد)

شابک: ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۶۰۴۱ - ۷۱ - ۱

مرکز پخش:

قم، ۴۵ متری شهید صدوقی چله، خیابان فجر، خیابان دانش،

معاونت تبلیغ و آموزش‌های کاربردی حوزه‌های علمیه

تلفن: ۰۲۵ - ۳۲۹۳۳۱۹۰

فهرست اجمالی مطالب

مقدمه	۷
پیشگفتار	۹
فصل اول: زندگی نامه.....	۱۳
راز ولادت امام امیر المؤمنین (ع) در درون کعبه / جواد خرمی	۱۴
ازدواج امیرمؤمنان (ع) و فاطمه زهرا (ع) / حسین تربتی	۲۱
نکته هایی خواندنی از زندگی امیرمؤمنان (ع) / علامه سید مرتضی عسکری	۳۸
فصل دوم: سیره معنوی و اجتماعی امیرمؤمنان (ع).....	۵۳
سیره معنوی امیر مؤمنان (ع) / مهدی سلیمانی آشتیانی	۵۴
سیره بندگی امیر مؤمنان (ع) / سید جواد حسینی	۶۶
رفتار امیرالمؤمنین علی (ع) با ایرانیان / محمد رضا حدادپور جهرمی	۷۴
خاتم بخشی حضرت علی (ع) در حال رکوع / محمد اسماعیل نوری، عبد الکریم پاک نیا	۸۶
امیر مؤمنان (ع) مطیع محض پیامبر (ص) / اکبر اسدعلیزاده	۹۵
فصل سوم: فضائل و مناقب.....	۱۰۳
گوشه ای از فضائل امیرمؤمنان (ع) / از زبان آیت الله جوادی آملی *	۱۰۴
فضائل امیرمؤمنان (ع) در قرآن طبق نظر شیعیان / محمد اسماعیل نوری زنجانی، سید جواد حسینی	۱۱۴
جامعیت اوصاف امیرمؤمنان علی (ع) / سید جواد حسینی	۱۲۷
علی (ع) اسوه شجاعت، عدالت و اخلاص / عبد الکریم پاک نیا	۱۴۰
راز برتر بودن ضربت علی (ع) بر عبادت ثقلین / سید جواد حسینی	۱۴۸
نگاهی کوتاه به فضائل امیرمؤمنان (ع) در منابع اهل سنت / اکبر اسدعلیزاده	۱۶۱
مناظراتی درباره فضائل و مناقب امیرمؤمنان (ع) / اکبر اسدعلیزاده	۱۷۳
امیرمؤمنان (ع) از منظر بزرگان اهل سنت / عسکری اسلامپورکریمی	۲۰۱
اشعاری در مدح امام امیرمؤمنان (ع) / اکبر اسدعلیزاده	۲۳۱

۲۳۷	فصل چهارم: امامت و ولایت امیرمؤمنان علی (ع)
۲۳۸	ظهور امامت و ولایت در آیه ولایت / محمد اسماعیل نوری، عبد الکریم پاک نیا
۲۵۳	اثبات امامت علی (ع) در آیه علم الکتاب / رضا کوهساری
۲۶۹	آیه انذار یا حدیث یوم الدار / سیدجواد حسینی
۲۸۰	حدیث غدیر منشور جاوید امامت و ولایت امیرمؤمنان (ع) / اکبر اسدعلیزاده
۲۹۱	امیرمؤمنان (ع) و پذیرش خلافت / اسماعیل نساجی زواره
۲۹۷	مناظراتی بر اثبات امامت و جانشینی بلافصل امیرمؤمنان (ع) / اکبر اسدعلیزاده
۳۱۱	فصل پنجم: رهنمودهای امیرمؤمنان علی (ع) درباره قرآن و اهل بیت
۳۱۲	رهنمودهای امام امیرمؤمنان (ع) در باره قرآن / عبد الکریم پاک نیا
۳۱۸	رهنمودهای امیرمؤمنان (ع) درباره دوستی و محبت اهل بیت (ع) / عبد الکریم پاک نیا
۳۳۳	فصل ششم: واقعه غدیر
۳۳۴	واقعه غدیر / سید جواد حسینی
۳۴۶	عید غدیر در کلام امام صادق (ع) / سیدجواد حسینی
۳۵۵	جلوه‌های ویژه عید غدیر از منظر امام رضا (ع) / سید عباس رفیعی پور
۳۶۳	نقاط برجسته در واقعه غدیر / حسین تربتی
۳۷۶	حدیث غدیر و امامت معصومین (ع) / جواد خرمی
۳۸۵	غدیر، برگی از افتخارات امیرمؤمنان (ع) / محمد اسماعیل نوری زنجانی
۴۰۰	حدیث غدیر واکنش‌ها و عملکردها / محمد جواد طبسی
۴۱۱	چرا مردم علی (ع) را رها کردند؟ / یوسف غلامی، محمد صادق محمدی
۴۲۲	مبلغان و رسالت غدیر / محمود مهدی پور
۴۲۸	قطره‌ای در باره غدیر / محمود مهدی پور
۴۴۳	فهرست تفصیلی مطالب

مقدمه

با گذشت هفده سال از انتشار ماهنامه مبلغان، مجموعه ارزشمندی از مقالات در موضوعات فرهنگ و سیره اهل بیت (علیهم السلام)، آموزش تبلیغ، اخلاق مبلغان، شبهه‌شناسی، پاسخ به سؤالات، معرفی چهره‌های تبلیغی، خاطرات و تجارب تبلیغی و... گرد آمده است که به نظر بسیاری از مبلغان و مربیان محترم، گنجینه ارزشمندی جهت استفاده در عرصه تبلیغ می‌باشد.

برخی از مباحث در این نشریه به صورت سلسله مقالات چاپ شده و در بعضی از موضوعات، مقالات فراوانی از زوایای مختلف مورد پژوهش و بررسی قرار گرفته است. انتشار مقالات مرتبط با یک موضوع به صورت کتاب مستقل می‌تواند دسترسی مبلغان و مربیان محترم به مقالات خاص را تسهیل نموده، آنان را در تبلیغ دین یاری رساند؛ از اینرو طرح انتشار کتابهای مبلغان در جلسات هیئت تحریریه مجله مبلغان مطرح و تصویب گردید. درخواستهای مکرر خوانندگان مجله مبنی بر چاپ کتابهای مبلغان نیز بر انگیزه دست‌اندرکاران افزود.

اولین کتاب از این مجموعه با عنوان «تبلیغ در محرم» منتشر گردید و مورد استقبال مبلغان محترم قرار گرفت، و کتابهای بعدی با عنوان «امام مهدی (علیه السلام)»، «حضرت زهرا (علیها السلام)»، «تبلیغ در رمضان» و «شیوه پاسخ به پرسشهای اعتقادی» منتشر شد و اکنون ششمین کتاب از آنها با عنوان «سیره علمی و عملی امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب (علیه السلام)» (در دو جلد) در اختیار شماست.

یادآوری این نکته را لازم می‌دانیم که مقالات ارائه شده، جهت استفاده در سخنرانی است؛ ولی شکل سخنرانی و هماهنگ سازی مطالب با مخاطبان و گره زدن بحث با نیازها، ظرفیتها و شرایط خاص آنان، به عهده سخنوران عزیز می‌باشد. شایسته است مبلغان و مربیان محترم با

توجه به نیاز جلسه سخنرانی، با چینش مناسب و افزودن توضیحات و مواد لازم، محتوای مقالات را مطرح کنند.

امیدواریم نوشته حاضر که محصول زحمات نویسندگان و مجریان ماهنامه مبلّغان است، مورد لطف و توجه خاص حضرت بقیه الله الاعظم (علیه السلام) قرار گیرد و مبلّغان و مربیان را در تبلیغ معارف اسلامی یاری رساند.

در پایان از برادر ارجمند جناب حجة الاسلام و المسلمین اکبر اسدعلیزاده که زحمت تنظیم این اثر را پذیرفتند و به خوبی از عهده آن برآمدند تقدیر و تشکر می کنیم و ضمن استقبال از نظرات ارزشمند مبلّغان و پژوهشگران گرامی، امیدواریم خوانندگان محترم، ما را از دعای خیر خویش محروم نفرمایند.

محمدحسن نبوی

معاون تبلیغ و آموزشهای کاربردی حوزه های علمیه

پیشگفتار

در خصوص زندگی و سیره علمی و عملی، شخصیت، فضائل، مناقب، امامت و ولایت مولایمان امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب - (علیه آلاف تحیت و السلام) - کتاب های فراوانی از سوی علمای اسلامی و غیر اسلامی نوشته شده است، اما هر قدر در باره آن حضرت نوشته و گفته شود باز کم است. شاهد این سخن کلام نورانی پیامبر اکرم حضرت محمد مصطفی ﷺ است که فرمود: لَوْ أَنَّ الرِّيَاضَ أَقْلَامٌ وَ الْبَحْرَ مِدَادٌ وَ الْجَنُّ حُسَابٌ وَ الْإِنْسُ كُتَّابٌ، مَا أَخْصُوا فَضَائِلَ عَلِيٍّ بْنِ أَبِيطَالِبٍ^۱؛ اگر تمامی باغها، قلم و دریاها مرکب، و همه اجنه حسابگر و تمام انسانها نویسنده باشند، قادر به شمارش فضائل علی بن ابیطالب ﷺ نخواهند بود. اما با این حال در روایت دیگر می فرمایند: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى جَعَلَ لِأَخِي عَلِيٍّ فَضَائِلَ لَا تُحْصَى كَثْرَةً فَمَنْ ذَكَرَ فَضِيلَةً مِنْ فَضَائِلِهِ مُقَرَّراً بِهَا، غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ، وَ مَنْ كَتَبَ فَضِيلَةً مِنْ فَضَائِلِهِ، لَمْ تَزَلِ الْمَلَائِكَةُ تَسْتَغْفِرُ لَهُ مَا بَقِيَ لِكَتَابَةِ رَسْمٍ، وَ مَنْ اسْتَمَعَ فَضِيلَةً مِنْ فَضَائِلِهِ، غَفَرَ اللَّهُ لَهُ الذُّنُوبَ الَّتِي اكْتَسَبَهَا بِالْإِسْتِمَاعِ، وَ مَنْ نَظَرَ إِلَى كِتَابٍ مِنْ فَضَائِلِهِ كَفَّرَ اللَّهُ لَهُ الذُّنُوبَ الَّتِي اكْتَسَبَهَا بِالنَّظَرِ^۲؛ خداوند برای برادرم علی فضائل بی شماری قرار داده است که اگر کسی از روی اعتقاد، یکی از آن فضائل را بیان نماید، خداوند گناهان گذشته و آینده او را می بخشد، اگر کسی یکی از فضائل آن حضرت را بنویسد، تا هنگامی که آن نوشته باقی است، ملائکه برای او

۱. مناقب الإمام أمير المؤمنين ﷺ، محمد بن سلیمان کوفی، تحقیق: محمد باقر محمودی، مجمع إحياء الثقافة الإسلامية، قم، ۱۴۱۲ق، ج ۱، ص ۵۵۷، ح ۴۹۶؛ المناقب، خوارزمی، تحقیق: مالک محمودی، جامعه مدرسین، قم، ۱۴۱۴ق، ص ۳۲، ح ۱ و ص ۳۲۸، ح ۳۴۱؛ ینابیع المودة لذوی القربی، ج ۱، ص ۳۶۴، باب ۴۰، ح ۵ و ج ۲، ص ۲۵۴، باب ۵۶، ص ۵۶، ح ۷۱۳ و ص ۲۸۵، ح ۸۱۳.

۲. المناقب، خوارزمی، ص ۳۲، ح ۲؛ ینابیع المودة لذوی القربی، ج ۱، ص ۳۶۴-۳۶۵، باب ۴۰، ح ۶.

استغفار می‌کنند، و اگر کسی یکی از فضائل آن حضرت را بشنود، خداوند همه گناهانی را که از راه گوش انجام داده است می‌بخشد، و اگر کسی به نوشته‌ای درباره فضائل علی (علیه السلام) نگاه کند، خداوند از تمام گناهانی که از راه چشم کسب کرده است در می‌گذرد.

باید اذعان کرد که با وجود این همه رشد علمی امیر مؤمنان علی (علیه السلام) این قرآن ناطق^۱ همچون قرآن صامت همچنان ناشناخته است و بشر به عمق و ژرفای آن نرسیده است. علمای عالم با همه فضل و دانش والایشان آنچه در حجاب وجود خود و در آینه محدود نفسانیت خویش از آن جلوه تام حق دریافت کرده‌اند، علی (علیه السلام) غیر از آن است. واقعا انسان نمی‌تواند با این سرمایه‌ای علمی و معرفتی به ظاهر رشد کرده و در واقع محدود خود درباره شخصیت و حقیقت ناشناخته مولای متقیان امیر مؤمنان علی (علیه السلام) صحبت کند، شاید به همین جهت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) به امیر مؤمنان (علیه السلام) فرمود: «يَا عَلِيُّ! ... مَا عَرَفَكَ حَقَّ مَعْرِفَتِكَ غَيْرُ اللَّهِ وَ غَيْرِي^۲؛ ای علی! تو را شناخت آن گونه که حق شناختن توست، جز خدا و من.» چرا که روح علی (علیه السلام) يك روح وسیع، همه جانبه، چند بعدی و متضاد است، ابعاد متضاد از عجایب منحصر به فرد او است، آنجا که فرمان الهی بر آن است که باید شجاع و دلیر باشد و جان در کف اخلاص نهد، سراپا شجاعت و دلیری است، از دم تیغش خون می‌چکد و در عین حال مهربان و رقیق القلب، ولی آنجا که در پیشگاه معبود خود می‌رسد که جایگاه خضوع و خشوع است، سراپا انابه و ناله است، گویی این شخص جز عبادت و ذکر کاری ندارد، آنجا که به مال خودش می‌رسد تمام سخاوت است، اما آنگاه که به بیت المال می‌رسد و مامور است طبق عدالت رفتار کند، سراپا بخل و امساک است، و هنگامی در مقام قضاوت قرار می‌گیرد با صلابت و قدرت کامل بدون در نظر گرفتن مناصب و خویشاوندی متهم قضاوت می‌کند، جز خدا کسی را نمی‌دید. حضرت در عدالت قضائی و احقاق حقوق مظلومین و ستم‌دیدگان آن چنان حساس بود که حتی کوچکترین بی‌عدالتی را در قضاوت تأمل نمی‌کرد. نقل شده است که علی (علیه السلام) ابوالاسود دؤنلی را که از یاران مورد اعتماد و از سرداران آن حضرت در جبهه صفین و جمل بود، برای قضاوت منصوب

۱. امام امیر مؤمنان علی (علیه السلام) فرمود: «انا القرآن الناطق؛ من قرآن ناطقم». ینابیع المودة لذوی القربی، سلیمان قندوزی

حنفی، تحقیق: سید علی جمال اشرف حسینی، ج ۱، دار الأسوة، قم، ۱۴۱۶ق، ج ۱، ص ۲۱۴، باب ۱۴، ح ۲۰.

۲. المناقب، ابن شهر آشوب، ج ۳، ص ۲۶۸.

کرد، اما در همان نخستین روزهای تصدی، وی را از مدیریت محکمة اسلامی عزل کرد. هنگامی که دستور عزل علی علیه السلام به وی رسید، با ناراحتی تمام به محضر امام شتافت و عرض کرد: یا امیرالمؤمنین! چه عاملی سبب برکناری من از منصب قضاوت گردید؟ من نه خیانت کرده‌ام و نه متهم به خیانت شده‌ام! امام فرمود: تو راست می‌گویی و در انجام وظیفه شرط امانت را رعایت کرده‌ای، لکن بازرسان به من گزارش دادند هنگامی که شاکی و متهم نزد تو می‌آیند، تو صدای خود را بلندتر از اینها قرار می‌دهی!

فَلْهَذَا عَزَّتْ لَكَ الْإِنْدَادُ ^۲	جُمِعَتْ فِي صِفَاتِكَ الْأَضْدَادُ
فَاتِكَ نَاسِكَ فَقِيرٌ جَوَادُ ^۳	زَاهِدٌ حَاكِمٌ حَلِيمٌ شُجَاعُ
وَلَا حَازَ مِثْلَهُنَّ الْعِبَادُ	شَيْمٌ مَا جُمِعْنَ فِي بَشَرٍ قُطُ
وَبَأْسٌ يَذُوبُ مِنْهُ الْجَمَادُ.	خُلُقٌ يَخْجُلُ النَّسِيمُ مِنَ اللَّطْفِ

روش تدوین

آنچه در این کتاب شریف آورده شده در مجموع شصت و نه مقاله است که در دوازده فصل تنظیم و در اختیار مبلغان و پژوهشگران گرامی قرار داده شده است. در تنظیم این اثر اقدامات زیر انجام شده است:

۱. تدوین طرح براساس عناوین و موضوعات مقالات چاپ شده در مجله مبلغان و تنظیم منطقی مطالب طبق طرح؛

۱. المغنی، عبد الله بن قدامة، دار الكتاب العربی، بیروت، ج ۱۱، ص ۴۷۹؛ الشرح الکبیر، عبد الرحمن بن قدامة، دار الكتاب العربی، بیروت، ج ۱۱، ص ۳۸۴؛ ایضاح الفوائد فی شرح مشکلات القواعد، فخر المحققین، مؤسسه اسماعیلیان، قم، چاپ اول، ۱۳۸۷ ق، ج ۴، ص ۳۰۴؛ إحقاق الحق وإزهاق الباطل، قاضی نور الله مرعشی، ج ۸، ص ۵۴۸، و ج ۳، ص ۱۹۷.

۲. ای علی، در تو صفات متضادی با هم جمع شدند، از این رو تو را نظیر و مانند نیست.

۳. چرا که تو هم زاهد بودی، هم حاکم، هم حلیم و در عین حال شجاع بودی، شمشیر زن بی باک بودی و در عین حال اهل عبادت و دعا، فقیر بودی و در عین حال بخشاینده.

۴. صفاتی که غیر از تو در هیچ بشری دیده نشده، و هیچ بنده‌ای واجد آنها نخواهد بود.

۵. تو چنان اخلاق نیکو و لطیف و ملایمی داشتی که لطافت آن نسیم لطیف سحر را شرم‌نده می ساخت، و در عین حال شدت، صولت و هیبتی که جمادات از سطوتش آب می گشت. سروده ادیب شیخ صفی الدین بن عبد العزیز بن سرباء حلّی از شعرای قرن هشتم هجری. الغدیر، برگردان: جمعی از نویسندگان، بنیاد بعثت، تهران، ج ۴، ص ۱۵.

۲. ادغام برخی از مقالات طبق موضوعات مرتبط (لازم به یاد آوری است مجموع مقالات بدست آمده بیش از ۸۳ مورد بود که پس از ادغام و حذف تکرار به ۶۹ مقاله تقلیل یافت، و به جهت حجم زیاد در دو مجلد ارائه شده است)؛

۳. اصلاح و تعریف عناوین مقالات متناسب با متن در موارد لزوم؛

۴. حذف مطالب تکراری، تلخیص، تکمیل و ویرایش علمی در موارد لزوم؛

۵. مستند سازی برخی از روایات با منابع دست اول و مطالب علمی ارائه شده بدون سند؛

۶. یکسان سازی و اصلاح پی نوشت ها و مستندات مطالب مقالات؛

۷. ارائه فهرست تفصیلی همراه با اسامی محققان؛

۸. ارائه فهرست منابع و مآخذ.

در پایان از تمام محققین، اعضای محترم هیئت تحریریه، مدیر مسئول و سردبیر گرامی مجله مبلغان، امور فنی و اجرایی و همه برادرانی که در تألیف و تدوین این کتاب به ما یاری رساندند تقدیر و تشکر می کنم. امیدوارم این تلاش مورد قبول حضرت حق تعالی قرار گیرد و همه ما در دنیا و آخرت از عنایات و توجهات ویژه حضرت ولی الله الاعظم امام امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب (ع) بهره مند شویم.

والسلام علیکم ورحمة الله

۶ رمضان المبارک ۱۴۳۶ ق مطابق با ۲ تیر ۱۳۹۴

قم المقدسه / اکبر اسدعلیزاده